Národný akčný plán pre deti na roky 2013-2017

Obsah

I. časť - A. Úvod

A.1. Vyhlásenie detí a mladých ľudí zapojených do prípravy Národného akčného plánu pre deti 1
A.2. Vymedzenie postavenia a cieľov Národného akčného plánu pre deti v kontexte Celoštátnej stratégie ochrany ľudských práv a základných slobôd v Slovenskej republike 2
A.3. Východiskové ľudsko-právne štandardy použité pri tvorbe Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 – 2017 3
A.4. Metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017 5
A.5. Monitoring implementácie, vyhodnocovanie a pravidelná aktualizácia Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017 8

B. Prehľad plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012..... 8

II. časť - Úlohy a opatrenia

1. Prierezovo uplatňované princípy 12
2. Všeobecné vykonávacie opatrenia 13
3. Občianske práva a slobody.....18
4. Rodinné prostredie, náhradná starostlivosť a sociálne zabezpečenie.....19
5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť.....25
6. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity.....28
7. Osobitné ochranné opatrenia.....32

Zoznam použitých skratiek.....40

Príloha č. 1 - „Deti o svojich právach - kvalitatívna sonda do života detí na Slovensku“
Príloha č. 2 - Prehľad plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 – Súhrnná informácia
Príloha č. 3 - Prehľad programových a plánovacích dokumentov podporne prispievajúcich k implementácii práv dieťaťa na Slovensku

I.
Národný akčný plán pre deti na roky 2013-2017

A.1. Úvod

„Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto Dohovorom.“ (čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa)

Slovenská republika sa ratifikovaním Dohovoru o právach dieťaťa a súvisiacich opčných protokolov zaviazala v súlade s medzinárodným právom uskutočňovať kroky na jeho vykonávanie a zabezpečiť tak naplnenie všetkých práv garantovaných Dohovorom pre všetky deti vo svojej jurisdikcii. Záväzky vyplývajúce pre Slovenskú republiku z Dohovoru o právach dieťaťa sú základným východiskom stratégie Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv dieťaťa.

K záväzku efektívneho zavedenia Dohovoru o právach dieťaťa pristupuje najmä v posledných rokoch čoraz zreteľnejšia potreba zviditeľnenia detí ako nositeľov práv, s čím súvisí potreba priznať deťom vyššiu politickú prioritu a zavádzať mechanizmy umožňujúce spolupodieľanie sa detí a mladých ľudí na rozhodovaní o záležitostiach, ktoré sa ich týkajú.

Sonda do názorov a postojov mladých ľudí ukázala[1], že deti bez ohľadu na pohlavie, národnosť, región, rodinné zázemie, sociálnu či ekonomickú situáciu rodiny, sú schopné a ochotné formulovať svoje názory a že

- ponúknutá možnosť v nich vzbudzuje nielen radosť a zadosťučinenie, ale aj pocit spoluzodpovednosti za riešenie daných problémov a zdravé sebavedomie;
- rovnocenné zaobchádzanie zvyšuje vnímavosť a spätnú pozitívnu reakciu na dospelých;
- nezaťaženosť názorov spoločenskými stereotypmi odhaľuje v jednoduchej podobe často nejasné súvislosti a problémy, ktoré dospelí nevidia a/alebo nekomunikujú jednoznačne;
- deti chcú byť viac informované o svojich právach a viac sa aktívne zapájať do riešenia záležitostí, ktoré sa ich dotýkajú, a to od úrovne rodiny, cez školu, komunitu až po celú spoločnosť.

Oslovené deti a mladí ľudia sa vyjadrili aj k tomu, čo vnímajú ako vlastný záväzok v záujme zlepšenia spolunažívania detí s dospelými:

> *"Aj my by sme mali pomáhať, keď to dospelí potrebujú a veriť im. Ak im nepovieme, čo nás trápi, nebudú nám vedieť pomôcť. Mali by sme ich tiež viac počúvať, rešpektovať, byť slušní a ctiť. Tiež by sme sa mali lepšie učiť, nefajčiť a nepiť. My sami by sme si mali navzájom pomáhať a držať spolu, požičať svoje oblečenie tým, ktorí to potrebujú, nikomu nenadávať, nevysmievať sa iným deťom ani ľuďom so zdravotným postihnutím či iným znevýhodnením.* ***Všetci sme si rovní a sme tu na to, aby sme tým v núdzi pomohli.****"*

[1] *„Deti o svojich právach - kvalitatívna sonda do života detí na Slovensku“,* © Slovenský výbor pre UNICEF

Ako posolstvo sa dajú vnímať odkazy detí pre dospelých, čo by mohli robiť, aby sa deťom na Slovensku žilo lepšie:

> *"Určite by nemali na nás kričať, mali by tráviť s nami viac času, pristupovať k nám rovnocenne a počúvať naše názory, lebo aj deti môžu mať skvelé nápady. Rodičia by nám mali viac veriť, starať sa o deti a ísť im príkladom. Učitelia by mohli vylepšiť školy, dávať nám menej úloh a nestresovať nás. Politici by nás mali ochraňovať, viac sa zaoberať problémami detí, rešpektovať detské sny, podporovať ich v tom a pomáhať im v budovaní lepšej budúcnosti.*
>
> *Všetko by bolo ľahšie, keby dospelí chceli vypočuť naše názory a brali ich do úvahy.* ***Priali by sme si, aby vám na nás záležalo viac, ako na vývoji nových počítačov, alebo kurze eura****."*

A.2. Vymedzenie postavenia a cieľov Národného akčného plánu pre deti v kontexte Celoštátnej stratégie ochrany ľudských práv a základných slobôd v Slovenskej republike

Národný akčný plán pre deti predstavuje základný nástroj pre cielený a koordinovaný postup pri implementácii Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov na národnej úrovni. Pri jeho koncipovaní bola zohľadnená požiadavka komplementarity k opatreniam, ktoré sa už plnia prostredníctvom iných národných akčných plánov, programov, koncepcií alebo stratégií.

Vzťah a podmienenosť medzi jednotlivými programovými dokumentmi tak, aby sa obsah jednotlivých úloh vzájomne neprekrýval, ale naopak, aby sa jednotlivé činnosti a aktivity dopĺňali a vytvárali pridanú hodnotu k naplneniu cieľov jednotlivých čiastkových programov, má riešiť pripravovaná Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike. Zámeru zjednotiť systém ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike a vymedziť dlhodobú stratégiu v tejto oblasti, bola prispôsobená aj štruktúra a metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti.

V kontexte zatiaľ absentujúcej ucelenej ľudskoprávnej politiky štátu predstavuje predkladaný Národný akčný plán pre deti minimálny rámec implementácie v oblasti ochrany práv dieťaťa, ktorý je potrebné rozšíriť o aktuálne potreby praxe a záujmy detí ako cieľovej skupiny - je preto konštruovaný ako otvorený dokument; obsahuje základné úlohy na obdobie rokov 2013 až 2017, s prvým hodnotením a aktualizáciou úloh v roku 2014 a následným jednoročným hodnotením a aktualizáciou. Platnosť Národného akčného plánu pre deti, časovo obmedzená na obdobie piatich rokov, reflektuje na odporúčania Výboru Organizácie spojených národov pre práva dieťaťa a súčasne korešponduje s päťročným cyklom periodického hodnotenia implementácie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa.

Strategickým zámerom akčného plánu je, prostredníctvom úloh a opatrení v ňom obsiahnutých, prispieť ku budovaniu a rozvoju uceleného a účinného systému na ochranu práv a záujmov detí a zabezpečiť dosahovanie pokroku pri uplatňovaní a ochrane práv a záujmov detí. V súlade s týmto zámerom možno čiastkové strategické zámery v oblasti podpory a ochrany práv detí zhrnúť nasledovne:

1. posilňovanie a upevňovanie postavenia dieťaťa ako nositeľa práv a ľudskej bytosti s vlastnou dôstojnosťou a rozvíjajúcimi sa schopnosťami a názormi;
2. podpora a rozvoj kompetencií rodiny ako prirodzeného prostredia pre rast a blaho dieťaťa a podpora pozitívneho rodičovstva;

3. prijímanie a realizovanie opatrení legislatívneho a nelegislatívneho charakteru založených na poznaní a reflektujúcich na nové požiadavky medzinárodných dokumentov a praxe;
4. koordinácia politík týkajúcich sa detí na všetkých úrovniach - v horizontálnej a vertikálnej rovine;
5. inštitucionálne zabezpečenie implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov, vrátane adekvátneho personálneho a finančného krytia;
6. monitorovanie a priebežné hodnotenie efektívnosti vo všetkých oblastiach záujmu podľa Dohovoru;
7. cieľavedomé rozvíjanie praxe podporujúcej upevňovanie pozitívnych činiteľov podporujúcich nediskriminačné zaobchádzanie s deťmi a osobitných opatrení pre zvlášť ohrozené skupiny detí;
8. zabezpečenie deťom prístupu k účinným prostriedkom nápravy v prípade porušenia ich práv, berúcich do úvahy potrebu citlivého prístupu k dieťaťu;
9. podpora medziodborovej spolupráce a zvyšovanie odbornej prípravy a profesionality odborníkov pracujúcich s deťmi;
10. zvyšovanie povedomia a informovanosti o všetkých oblastiach dohovoru medzi deťmi a verejnosťou.

A.3. Východiskové ľudsko-právne štandardy použité pri tvorbe Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 – 2017

Globálny systém ochrany ľudských práv

Dohovor OSN o právach dieťaťa predstavuje základný východiskový dokument pre všetky dokumenty týkajúce sa ochrany práv detí. Dohovor a ním vytvorené nástroje sú pevným základom pre zabezpečenie ľudských práv všetkých detí bez akejkoľvek diskriminácie a sú aj oporným bodom podpory a monitorovania pokroku v uplatňovaní práv detí na Slovensku.

Národný akčný plán pre deti reflektuje okrem Dohovoru aj na oba jeho opčné protokoly - Opčný protokol o účasti detí v ozbrojených konfliktoch a Opčný protokol o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii. V decembri 2011 schválilo Valné zhromaždenie OSN v poradí tretí opčný protokol k Dohovoru, pričom Slovenská republika ako líder procesu jeho prípravy podpísala Opčný protokol vo februári 2012 a proces jeho ratifikácie by mala ukončiť do konca roka 2013. Protokol dopĺňa systém ochrany práv dieťaťa o procedúru sťažností umožňujúcu deťom alebo ich zástupcom obrátiť sa na Výbor OSN pre práva dieťaťa v prípade porušenia práv garantovaných Dohovorom a jeho dvoma opčnými protokolmi. Slovenská republika, ako zmluvná strana Dohovoru, prijíma a realizuje v záujme dôsledného napĺňania práv ustanovených Dohovorom mnohé opatrenia, správu o ktorých a o pokroku, ktorý sa dosiahol, je povinná v pravidelných intervaloch predkladať Výboru OSN pre práva dieťaťa.

K Východiskovej správe Slovenskej republiky sa Výbor OSN pre práva dieťaťa vyjadril v roku 2000, kedy prijal odporúčania zamerané najmä na oblasť koordinácie, monitorovania, rozpočtového rozdelenia, prípravy odborníkov pracujúcich s deťmi a pre deti, oblasť diskriminácie a oblasť ochrany pred týraním, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním. Výbor taktiež odporúčal Slovenskej republike, aby posilnila úsilie v oblasti náhradnej starostlivosti a rodinného prostredia, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a osobitných opatrení ochrany. Druhú periodickú správu prerokoval Výbor OSN pre práva dieťaťa v roku 2007 a vydal záverečné odporúčania, ktoré obsahovali kritické hodnotenie implementácie záverečných odporúčaní z roku 2000 v otázkach menšinových práv, výkonu spravodlivosti voči mladistvým a policajnej brutality. Výbor okrem iného odporučil Slovenskej republike primerané zvyšovanie rozpočtových prostriedkov pre podporu práv detí a za prioritu označil zriadenie koordinačného orgánu pre práva detí. Predloženie konsolidovanej tretej, štvrtej a piatej periodickej správy určil Výbor OSN pre práva dieťaťa na jún 2013, pričom prerokovanie

správy Výborom OSN pre práva dieťaťa možno očakávať v priebehu implementácie Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017.

Ako interpretačný kľúč k uplatňovaniu Dohovoru o právach dieťaťa slúžia tzv. všeobecné komentáre Výboru OSN pre práva dieťaťa (*General Comments*). Všeobecný komentár má ako výkladové stanovisko výboru poskytnúť štátom a ostatným zainteresovaným na uplatňovaní práv dieťaťa istý návod pre správne pochopenie a uplatňovanie dohovoru. Právne záväzným je v tomto zmysle len Dohovor o právach dieťaťa, ktorý Slovenská republika ratifikovala na to ustanovenou procedúrou. Návod k implementácii Dohovoru poskytujú štátom taktiež závery diskusných dní Výboru OSN pre práva dieťaťa, závery a odporúčania ďalších zmluvných monitorovacích orgánov systému OSN (napr. Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím, Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien), správy a odporúčania osobitných procedúr Rady pre ľudské práva (napr. Správy osobitnej zástupkyne Generálneho tajomníka OSN pre násilie na deťoch).

Významnú úlohu, osobitne vo vzťahu k deťom so zdravotným postihnutím, zohráva Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý Slovenská republika spolu s jeho opčným protokolom ratifikovala v júni 2010. V zmysle článku 7 sa zmluvné strany dohovoru zaväzujú prijímať opatrenia voči deťom so zdravotným postihnutím na užívanie práv a slobôd na rovnakom základe s deťmi bez zdravotného postihnutia.

V globálnom rámci ochrany ľudských práv je okrem systému OSN potrebné spomenúť aj Haagsku konferenciu medzinárodného práva súkromného, ktorá predstavuje fórum pre dojednávanie mnohostranných medzinárodných zmlúv s cieľom nachádzať ich prostredníctvom spoločné medzinárodné prístupy a postupy k rôznym oblastiam práva, vrátane oblastí týkajúcich sa ochrany práv dieťaťa. V oblasti ochrany práv dieťaťa boli prijaté viaceré dohovory, ku ktorým pristúpila aj Slovenská republika (Dohovor o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí; Dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach; Dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti a Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa).

Európsky systém ochrany ľudských práv

V európskom regionálnom kontexte plní Rada Európy úlohu istého „katalyzátora“ pre vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa, primárne prostredníctvom Programu „Budovanie Európy pre deti a s deťmi“. V čase prijatia programu šlo o dovtedy neoverený prístup ku zabezpečeniu prierezového uplatňovania konkrétnej ľudskoprávnej témy naprieč všetkými politikami Rady Európy, navyše podporenej požiadavkou koordinácie všetkých aktivít Rady Európy súvisiacich s deťmi. Program, ktorý bol zahájený v Monaku v apríli 2006, sa realizuje v trojročnej periodicite a doterajšie výsledky programu podporujú opodstatnenosť jeho zavedenia.

Hoci sa dosiahol veľký pokrok, deti v Európe ešte stále nemajú dostatočnú ochranu: sú naďalej obeťami zneužívania, vykorisťovania, zanedbávania, vylúčenia a diskriminácie. Zabezpečovanie služieb deťom a ich rodinám nezodpovedá ich potrebám a nezohľadňuje práva a názory detí. Určité kategórie detí nemajú žiaden prístup ku vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti, spravodlivosti, sociálnej ochrane a starostlivému prostrediu. Práva detí byť zapojené do rozhodovacích procesov sú všeobecne prehliadané: deti nemajú dostatočný prístup k informáciám a ich názory sa zriedka zisťujú alebo berú do úvahy. Hospodárske, sociálne a technologické výdobytky vedú k novým výzvam, na riešenie ktorých nie sú deti, ich rodiny a odborníci s nimi pracujúci vybavení. Hoci mnohé krajiny vynakladajú významné úsilie na ochranu detí, opatrenia, ktoré prijímajú vnútroštátne a miestne orgány sú zriedka podložené výskumom a často nie sú zrozumiteľné, efektívne a udržateľné.

Vo svetle týchto zistení sa v rámci tretieho politického cyklu pripravená Stratégia Rady Európy pre roky 2012-2015 zamerala najmä na efektívne dodržiavanie už existujúcich noriem pre ochranu práv dieťaťa. Dôraz sa bude klásť na preklenutie medzery medzi normami a praxou. Stratégia je strategicky zameraná na naplnenie týchto cieľov:

1. propagovať služby a systémy priaznivé k deťom,
2. odstraňovať všetky formy násilia páchaného na deťoch,
3. garantovať práva detí v zraniteľných situáciách,
4. podporovať účasť detí.

V kontexte činnosti Rady Európy a jej aktivít je potrebné spomenúť aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá je ďalším významným prameňom pre efektívnu implementáciu záväzkov na národnej úrovni.

Dôkazom vplyvu Dohovoru o právach dieťaťa a jeho prieniku do rámca európskej normotvorby je premietnutie štandardov a princípov Dohovoru do vlastnej činnosti Európskej únie. Základ pre podporu a ochranu práv dieťaťa vo vnútorných a vonkajších politikách Európskej únie vytvorila Komisia prostredníctvom oznámenia „K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa“, ktorú v roku 2011 nahradil a rozšíril Program Európskej únie v oblasti práv dieťaťa. Program je založený na potrebách, ktoré vyjadrili deti zo všetkých členských štátov Európskej únie. Berie tiež do úvahy výsledky hodnotenia vplyvu nástrojov Európskej únie, ktoré majú vplyv na práva dieťaťa.

Podpora a ochrana práv dieťaťa je jedným z cieľov Európskej únie, na ktoré kladie dôraz najmä článok 3 ods. 3 Lisabonskej zmluvy a svoje vyjadrenie našli aj v článku 24 Charty základných práv Európskej únie, právne záväznom katalógu základných práv Európskej únie.

A.4. Metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017

Zámerom Národného akčného plánu pre deti realizovaného v rokoch 2009 až 2012 bolo, okrem iného, vytvoriť priestor na skúmanie názorov detí a poskytovanie relevantných informácií deťom a mladým ľuďom tak, aby sa v budúcnosti mohli aktívne podieľať a vyjadrovať k politikám, ktoré sa ich týkajú.

Výbor pre deti a mládež Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „Výbor pre deti a mládež“), ako odborný orgán stáleho poradného orgánu vlády a gestor zodpovedný za tvorbu, aktualizáciu a odpočet plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti, inkorporoval uvedenú požiadavku priamo do svojho štatútu, so zámerom utvárať svojou činnosťou podmienky pre zavádzanie a udržanie takých postupov a mechanizmov, ktoré umožnia participáciu detí a mládeže pri tvorbe politík a opatrení, ktoré sa ich týkajú. Výbor za týmto účelom inicioval vytvorenie pracovnej skupiny pre tvorbu mechanizmu participácie detí a mládeže na tvorbe politík a monitoringu uplatňovania Dohovoru o právach dieťaťa. Výsledkom práce pracovnej skupiny má byť návrh participatívneho modelu fungovania Výboru pre deti a mládež, ktorý by zodpovedal štandardom participácie formulovanom vo Všeobecnom komentári Výboru OSN pre práva dieťaťa ku článku 12 Dohovoru.

Za účelom zapojenia detí a mladých ľudí do prípravy nového Národného akčného plánu pre ďalšie obdobie, využil Výbor pre deti a mládež ponuku spolupráce so Slovenským výborom pre UNICEF, ktorý prispôsobil štruktúre a potrebám pripravovaného Národného akčného plánu pre deti pôvodne zamýšľanú metodiku projektu na hodnotenie dodržiavania práv dieťaťa z pohľadu detí. Výsledkom projektu realizovaného v období mesiaca november 2012 je sonda do života detí a ich vnímanie mapovaných oblastí života (vzdelávanie a škola, zdravie, rodina, voľný čas, médiá, ochrana

detí, práva a slobody, nové trendy a nové potreby detí), ktorá bola jedným z východísk pre formulovanie úloh Národného akčného plánu pre deti (príloha č. 1).

Prieskum bol koncipovaný ako kvalitatívny – s dôrazom na hĺbkovú formu zberu údajov. Na zber empirického materiálu boli použité pološtruktúrované rozhovory a fokusová skupina. Prieskum prebehol počas 3-dňového stretnutia náhodne vybraných detí vo veku od 11 – 15 rokov so štyrmi dospelými mladými facilitátorkami a dobrovoľníčkou tlmočníčkou (pre maďarský a rómsky jazyk) v hotelovom zariadení ústretovom k deťom na strednom Slovensku.

Cieľom prieskumu bolo zmapovať, ako deti žijúce na Slovensku, vnímajú dodržiavanie ich práv v každodennom živote. Deti boli o zámere čerpať z ich názorov pri príprave Národného akčného plánu pre deti, ako i priebehu prieskumu informované ešte pred samotným stretnutím, ako i v jeho úvode. Možnosť, že sa budú, i keď nepriamo, spolupodieľať na takomto dokumente v deťoch vyvolala nadšenie a ku všetkým častiam pristupovali veľmi zodpovedne.

Fokusová skupina pozostávala z reprezentatívnej vzorky 19tich vybraných chlapcov a dievčat zo všetkých krajov Slovenska, z miest aj menších obcí, pričom deti pochádzali z rôznych kultúrnych, sociálnych a rodinných pomerov. Deti sa prieskumu zúčastnili na dobrovoľnej báze. Súkromné informácie o deťoch slúžili pre účely prieskumu a neskoršej analýzy zozbieraných dát, avšak ostatným deťom neboli počas stretnutia zverejnené – v záujme rešpektovania práv detí na súkromie a rovnaké zaobchádzanie.

Použité metódy zberu dát zahŕňali jednak osobné individuálne rozhovory s deťmi, prácu s celou skupinou (napr. brainstorming, spoločná diskusia, zážitková aktivita na tému diskriminácia detí so znevýhodnením), ako aj prácu v menších skupinách. Kľúčovými technikami práce v malých skupinách bola diskusná technika *world café*, v ktorej deti mali možnosť v ôsmych 20-minútových diskusných kolách (s jednou veľkou prestávkou) slobodne vyjadriť svoje autentické názory na dodržiavanie práv v detí v rámci ôsmych oblastí ich každodenného života vychádzajúcich z osnovy pripravovaného Národného akčného plánu, a to v bezpečnom prostredí úzkeho kruhu, zaručujúcom anonymitu, slobodu prejavu a spriateleného kolektívu. Súčasťou každej diskusnej skupiny bola facilitátorka, ktorá zabezpečovala nestranný zápis výpovedí a výsledkov pozorovaní emočných prejavov detí z dôvodu ich neskoršieho použitia pri príprave záverečnej správy. Všetky zozbierané údaje boli spracované so súhlasom prítomných detí, a tiež ich rodičov, pričom pri citovaní výrokov detí je zachovaná ich anonymita. Poslednou fázou zberu dát použitých v záverečnej správe bola individuálna práca detí na príprave ich vlastných odporúčaní pre zlepšenie dodržiavania práv detí v spoločnosti, ktoré adresovali jednak deťom a jednak dospelým, s ktorými vo svojom každodennom živote prichádzajú do kontaktu: rodičom, učiteľom, policajtom, politikom, a pod.

Napriek tomu, že príprava Národného akčného plánu pre deti rešpektuje v základných parametroch požiadavku medzirezortnej aj mimorezortnej spolupráce, bola metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti podstatne inovovaná. Dôvodom pre tento krok bola jednak reflexia na skúsenosti s odpočtom plnenia úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti pre roky 2009-2012, kedy predkladané odpočty nemapovali situáciu na základe merateľných ukazovateľov, bola to však najmä potreba skutočného naplnenia požiadavky zabezpečiť dosahovanie pokroku pri uplatňovaní a ochrane práv a záujmov detí vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa.

Nakoľko obdobie platnosti Národného akčného plánu pre deti časovo korešponduje s päťročným monitorovacím cyklom Výboru OSN pre práva dieťaťa, bola vnútorná štruktúra aktivít akčného plánu prispôsobená usmerneniam Výboru OSN pre práva dieťaťa k forme a obsahu správy o opatreniach prijatých na účel plnenia záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa tak, aby celkové zhodnotenie päťročného obdobia v roku 2017 mohlo byť zohľadnené ako východisko pre informovanie Výboru OSN pre práva dieťaťa o dosiahnutom pokroku pri implementácii práv zaručených Dohovorom o právach dieťaťa.

Osnova Národného akčného plánu pre deti, schválená Výborom pre deti a mládež, zadefinovala spolu 7 tematických kapitol nového Národného akčného plánu pre deti, kopírujúc súbory opatrení združené podľa toho, ako ich sleduje Výbor OSN pre práva dieťaťa. Súčasne Výbor pre deti a mládež poveril koordináciou prípravy podkladov v danej kapitole konkrétne rezorty, do vecnej pôsobnosti ktorých spadala prevažná časť opatrení konkrétnej kapitoly[2].

1. Prierezové princípy
2. Všeobecné opatrenia na implementáciu
3. Občianske práva a slobody
4. Rodinné prostredie a náhradná starostlivosť
5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť
6. Vzdelávanie, voľný čas a kultúrne aktivity
7. Osobitné ochranné opatrenia

Koordinátorom prípravy boli poskytnuté jednotne štruktúrované podklady, ktoré ako východiská uvádzali minimálne medzinárodne definované štandardy v oblasti ochrany práv dieťaťa, ktorými je Slovenská republika viazaná a implementáciu ktorých sleduje na medzinárodnej úrovni monitorovací Výbor OSN pre práva dieťaťa.

Navrhované aktivity plánu sú tak priamo previazané na jednotlivé ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov, na Záverečné odporúčania Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej a k Druhej periodickej správe Slovenskej republiky o opatreniach prijatých na plnenie záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru a ďalšie odporúčané zdroje ktoré korešpondujú so zámerom Národného akčného plánu pre deti (špecifické ľudsko-právne štandardy Rady Európy, usmernenia Európskej únie a pod.), čo umožní ich priebežné sledovanie a vyhodnocovanie z pohľadu dosahovaného pokroku. Monitoring pokroku v zadefinovaných oblastiach umožní zároveň priebežné hodnotenie efektívnosti uplatňovaných opatrení a dynamickejšie a cielene zamerané nastavenie zodpovedajúcich opatrení a politík. Skutočnosť, že aktivity Národného akčného plánu pre deti sú formulované v úzkej previazanosti na konkrétne záväzky vyplývajúce z ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa, dáva priestor pre celkové zhodnotenie stavu implementácie tejto komplexnej ľudskoprávnej normy.

Po formálnej stránke je súčasťou uvedenej úlohy nielen časový harmonogram, resp. termín jej plnenia a zodpovednosť, ale tiež kvantitatívny či kvalitatívny indikátor plnenia úlohy. Identifikácia finančných zdrojov na realizáciu úlohy bola podmienkou pre zaradenie úlohy do predkladaného Národného akčného plánu tak, aby bolo už v štádiu návrhu možné reálne zhodnotiť možnosti implementácie úlohy v stanovenom období a zhodnotiť rozsah dopadov navrhovaného Národného akčného plánu na verejný rozpočet.

Národný akčný plán pre deti bol pripravovaný za účasti širšieho spektra špecializovaných odborníkov a praktikov z rôznych oblastí tak, aby bol zabezpečený odborný prístup ku zacieleniu úloh a súčasne ich prepojenosť a vzájomná kompatibilita. Úlohy zároveň rešpektujú pôsobnosť zapojených rezortov a ďalších spolupracujúcich subjektov (napr. úlohy adresované rezortu obrany sú ťažiskovo zamerané na implementáciu záväzkov vyplývajúcich z Opčného protokolu o účasti detí v ozbrojených konfliktoch). S ohľadom na dotknutú cieľovú skupinu bola príprava Národného akčného plánu pre deti súbežne koordinovaná s gestorom a odborníkmi zapojenými do prípravy Stratégie pre mládež na roky 2014-2020. Do prípravy Národného akčného plánu pre deti sa intenzívne zapojili aj zástupcovia mimovládneho sektora, osobitne okruh mimovládnych organizácií združených v Koalícii pre deti.

[2] úlohu strešného koordinátora plnil sekretariát Výboru pre deti a mládež

V procese prípravy Národného akčného plánu boli identifikované rôzne dlhodobé (stratégie), strednodobé (programy, akčné plány) a krátkodobé nástroje podporne prispievajúce k implementácii práv dieťaťa na národnej a regionálnej úrovni, ich súhrnný prehľad uvádza príloha č. 3.

A.5. Monitoring implementácie, vyhodnocovanie a pravidelná aktualizácia Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017

Priebežný monitoring a vyhodnocovanie aktivít Národného akčného plánu pre deti bude zabezpečované v troch rovinách -

- na úrovni štátnej správy bude plnenie úloh sledovať Výbor pre deti a mládež, kompetencie a vlastný rozpočet ktorého sú zárukou efektívneho výkonu tejto úlohy. Podľa článku 4 štatútu výboru: výbor spolupracuje s ministerstvami a inými ústrednými orgánmi štátnej správy, orgánmi miestnej a regionálnej územnej samosprávy, mimovládnymi organizáciami, vedeckými pracoviskami a akademickými inštitúciami, ako aj detskými a mládežníckymi organizáciami a zástupcami detskej a mládežníckej samosprávy v oblasti práv detí a mládeže; spolupracuje s odbornými orgánmi a inštitúciami Európskej únie, Rady Európy a Organizácie spojených národov a ďalšími medzinárodnými orgánmi, organizáciami a inštitúciami v oblasti práv detí a mládeže; podnecuje výskumnú činnosť, rozširovanie a efektívnu výmenu informácií, ako aj tvorbu indikátorov a rozširovanie zdrojov štatistických informácií v oblasti práv detí a mládeže. Do monitorovacích funkcií výboru sa po sfunkčnení a zastabilizovaní mechanizmu participácie detí a mladých ľudí premietne aj monitoring priamo zo strany dotknutej cieľovej skupiny – detí a mladých ľudí;

v rozsahu zákonom ustanovených kompetencií a na základe vlastnej iniciatívy

- z úrovne nezávislých ľudsko-právnych inštitúcií;

pričom dôležitým komponentom zostáva

- verejná kontrola (napr. Koalícia pre deti združujúca mimovládne organizácie venujúce sa dlhodobo problematike detí a mladých ľudí v Slovenskej republike, resp. problematike týkajúcej sa detí a mladých ľudí do 26 rokov), vrátane marginalizovaných skupín a utečencov, médiá, vedecké a akademické inštitúcie, mimovládny sektor a zapojenie medzinárodných mimovládnych organizácií a sietí združujúcich mimovládne organizácie (napr. The Global Initiative to End All Corporal Punishment).

Zámerom je zachovať doposiaľ zaužívaný jednoročný monitorovací cyklus, výsledkom ktorého bude výročný odpočet o stave plnenia úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti predkladaný Výborom pre deti a mládež rade vlády a následne vláde Slovenskej republiky, spolu s návrhom na aktualizáciu Národného akčného plánu pre ďalšie obdobie. Ku skvalitneniu systému vyhodnocovania by mal prispieť systém zavedených indikátorov.

B. Prehľad plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012

Základným cieľom Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 bolo prostredníctvom definovaných úloh a opatrení zabezpečiť dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv detí uznaných Dohovorom o právach dieťaťa a naplniť tak strategické zámery Slovenskej republiky v oblasti ochrany

práv dieťaťa. Strategické zámery Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv detí zhrnul Národný akčný plán pre deti na roky 2009-2012 do troch základných okruhov :

1. inštitucionálne zabezpečenie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa, koordinácia politík a monitorovanie všetkých oblastí záujmu podľa Dohovoru o právach dieťaťa,
2. prijímanie a realizovanie opatrení legislatívneho, ako i nelegislatívneho charakteru na dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv detí,
3. zvyšovanie odbornej prípravy a profesionality odborníkov pracujúcich s deťmi.

Vzhľadom na rôznorodosť uložených úloh a subjektov definoval Národný akčný plán pre deti na roky 2009-2012 len všeobecné indikátory plnenia úloh, ktoré samé o sebe neumožňujú vykonanie analýzy hodnotiacej pokrok a najmä dopady aktivít realizovaných pri plnení stanovených úloh. Z uvedeného dôvodu boli zodpovedné subjekty v bode C.4. uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 94 z 28. januára 2009 zaviazané k sledovaniu efektivity merateľnými indikátormi k jednotlivým úlohám, resp. skupinám úloh, vrátane uvedenia konkrétnych výsledkov. Predložené výročné odpočty o plnení úloh a opatrení vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 uvedený aspekt primerane nezohľadňovali.

Nakoľko odpočty plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 neboli z dôvodu transformácie poradných orgánov vlády v jednotlivých rokoch na úrovni vlády Slovenskej republiky prerokované, Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť súhlasila svojím uznesením č. 56 zo dňa 17. októbra 2012 so zapracovaním sumárneho prehľadu plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu na roky 2009-2012 za rok 2009, za rok 2010 a za rok 2011 do nového Národného akčného plánu pre deti na ďalšie obdobie, a to bez potreby individuálneho dodatočného prerokovania odpočtov za uvedené obdobie rokov 2009 až 2011. Na základe uvedeného bol súhrnný odpočet za roky 2009 až 2011 podrobený spätnej verifikácii údajov zo strany subjektov podieľajúcich sa na plnení úloh akčného plánu a bol aktualizovaný pre rok 2012. Pripomienky boli zapracované do primerane krátenej verzie súhrnného odpočtu Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012, ktorá tvorí prílohu č. 2 predkladaného akčného plánu.

Vo všeobecnosti možno konštatovať priebežné plnenie úloh, pričom z pohľadu priblíženia sa k plnej implementácii Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov v kontexte odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa, zostáva naďalej potrebné venovať prioritnú pozornosť úlohám:

- *zriadiť nezávislú inštitúciu ochrany práv detí zodpovedajúcu Parížskym zásadám* (bod 16 Záverečných odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa k druhej periodickej správe Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa - Výbor odporúča, aby zmluvná strana dohovoru urýchlila vytvorenie nezávislého mechanizmu na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa s mandátom prijímať a preskúmavať sťažnosti od detí alebo v ich mene o porušeniach ich práv fungujúceho v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami);

- *navrhnúť a následne realizovať spôsob sledovania vyčlenených zdrojov štátneho rozpočtu alokovaných na implementáciu ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv dieťaťa* (bod 18 Záverečných odporúčaní - Výbor odporúča, aby zmluvná strana dohovoru určila priority a zvýšila na štátnej i miestnej úrovni rozpočtové prostriedky pre deti s cieľom zabezpečiť implementáciu práv dieťaťa na všetkých úrovniach s osobitným dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny vrátane rómskych detí);

- *systémovo prispôsobiť zber údajov a štatistické sledovania kategorizácii Európskej únie a Organizácie spojených národov tak, aby umožňovali komparáciu dosiahnutého pokroku* (bod 20 Záverečných odporúčaní - Výbor vyzýva zmluvnú stranu dohovoru, aby posilnila svoj systém zberu údajov ako základ pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa a aby pomáhala pri tvorbe politík na implementáciu dohovoru. Zmluvná strana dohovoru by mala zaručiť, že zozbierané údaje sú čiastkové (nie súhrnné) a obsahujú informácie o širokom rade zraniteľných skupín, okrem iného, detí, ktoré sú príslušníkmi národnostných menšín ako Rómovia, detí žijúce v chudobe a deti žijúce alebo pracujúce na ulici);

- *implementovať zásadu nulovej tolerancie k telesným trestom a iným hrubým alebo ponižujúcim formám trestania v každom prostredí, vrátane rodiny* (bod 36 Záverečných odporúčaní - Výbor odporúča, aby zmluvná strana dohovoru zohľadňujúc Všeobecný komentár výboru č. 8 o práve dieťaťa na ochranu pred telesnými trestami a ostatnými krutými a ponižujúcimi formami trestania (CRC/C/GC/8, 2006) prijala kroky zabezpečujúce výslovný zákaz telesných trestov zákonom v každom prostredí, vrátane rodiny).

II.

Úlohy a opatrenia

1. Prierezovo uplatňované princípy

Strategický cieľ: Zvýšenie povedomia o obsahu a praktických aspektoch uplatňovania prierezových princípov dohovoru, dosahovanie pokroku pri ich uplatňovaní všetkými aktérmi zapojenými do implementácie práv dieťaťa (prierezovo uplatňované princípy podrobnejšie rozpracúvajú ďalšie časti Národného akčného plánu pre deti)

Čiastkové ciele:

1.1. Zadefinovanie a identifikácia osobitne ohrozených a znevýhodnených skupín detí s cieľom zamerania opatrení a zvýšenej ochrany pred diskrimináciou takto ohrozených detí

Spôsob plnenia: Aktívna identifikácia orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami skupín detí, u ktorých si realizácia práv a začlenenie do spoločnosti vyžaduje prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení a vypracovanie konkrétnych postupov pre ich implementáciu
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Koordinátor:** Výbor pre deti a mládež **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR, MV SR **Spoluzodpovední gestori:** ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, MZVEZ SR, MS SR **Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, SNSĽP, MVO **Indikátor:** počet identifikovaných skupín detí kvalifikujúcich sa pre prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení; rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.); aktualizovaný Atlas rómskych komunít

1.2. Umožnenie aktívneho vyjadrovania sa detí a mladých ľudí k politikám, ktoré sa ich týkajú a vytváranie a rozvoj mechanizmov zaručujúcich zohľadnenie ich názorov

Spôsob plnenia: Vytvorenie detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: návrh – 2013; uvedenie do činnosti - 2014 **Zodpovedný gestor:** Výbor pre deti a mládež **Indikátor:** vytvorenie a uvedenie do činnosti detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

2. Všeobecné vykonávacie opatrenia

Strategický cieľ: Využívanie všetkých práv garantovaných Dohovorom pre všetky deti zabezpečením vykonávania Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Čiastkové ciele:

2.1. Adekvátne zapracovanie všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa do všetkých právnych predpisov ako i všetkých materiálov, ktoré majú dopad na deti

Spôsob plnenia:
1. Pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy, projektov, programov a služieb, ktoré majú dopad na deti naďalej dôsledne premietať princíp najlepšieho záujmu dieťaťa

2. Pri aktualizácii Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov analyzovať možnosť rozpracovania doložky posudzovania sociálnych vplyvov o aspekt posudzovania vplyvov na deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. priebežne; v nadväznosti na publikovanie Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa; 2. 2014
Zodpovedný gestor: 1. MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, 2. MPSVR SR
Spoluzodpovední gestori: 1. ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS, ÚSVMŠ, RVĽPNMRR 2. MH SR
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, GP SR, SNSĽP, MVO
Indikátor: 1. konkrétne zhodnotenie v rámci výročného odpočtu plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti (zohľadnenie pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy); rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.) a postupov hodnotiacich/výberových komisií k projektom 2. zapracovanie posudzovania vplyvov na deti do doložky sociálnych vplyvov Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov

2.2. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politík na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy

Spôsob plnenia:
Zabezpečenie efektívneho prepojenia cieľov, úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike pri zohľadnení komplementárne uplatňovaných úloh a opatrení iných rezortných stratégií a plánov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013
Zodpovedný gestor: MZVEZ SR
Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež
Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR
Indikátor: prijatie Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike

2.3. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politík na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy

Spôsob plnenia: Rozpracovanie cieľov a opatrení Národného akčného plánu pre deti v regionálnych odvetvových koncepciách rozvoja a lokálnych plánovacích dokumentoch
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: každoročne **Koordinátor:** Výbor pre deti a mládež **Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS **Indikátor:** počet plánovacích dokumentov do ktorých sa premietajú ciele a opatrenia NAPD

2.4. Inštitucionalizácia verejnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov

Spôsob plnenia: Príprava a rozpracovanie návrhu riešenia inštitucionálnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov s prihliadnutím na riešenie verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím v zmysle čl. 33 ods. 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR **Spoluzodpovední gestori:** MS SR, MZVEZ SR **Spolupracujúce subjekty:** Výbor pre deti a mládež, Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím, MVO **Indikátor:** návrh legislatívnych zmien súvisiacich so zriadením nezávislej národnej inštitúcie pre ľudské práva na pravidelné sledovanie vykonávania dohovoru na celoštátnom a miestnom stupni, s mandátom prijímať a preskúmavať individuálne sťažnosti detí alebo ich zástupcov o porušeniach ich práv, fungujúcej v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami

2.5. Transparentné, zreteľné a ľahko identifikovateľné určenie, prideľovanie a sledovanie finančných prostriedkov na vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: súčasť plánovacieho procesu 2014, sledovanie výdavkov – 2015 a nasl. **Zodpovedný gestor:** Výbor pre deti a mládež **Spoluzodpovedný gestor:** MF SR **Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MF SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, ŠÚ SR **Indikátor:** závery pracovnej skupiny

2.6. Efektívne využívanie relevantných investičných priorít operačných programov nového programovacieho obdobia pre roky 2014-2020 pre posilnenie ochrany a podpory práv detí

Spôsob plnenia: V novom programovacom období vytvoriť podmienky na realizovanie aktivít, ktorých súčasťou bude i oblasť práv dieťaťa
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** príslušný RO **Spoluzodpovedný gestor:** ÚV SR (Centrálny koordinačný orgán) **Spolupracujúce subjekty:** MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, územná samospráva **Indikátor:** počet projektov podporených v novom programovacom období a rozsah finančnej alokácie; počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov;

2.7. Posilnenie systému zberu súhrnných údajov ako základu pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa

Spôsob plnenia: Vypracovanie/zosúladenie rezortného systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 **Koordinátor**: Výbor pre deti a mládež **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR **Spoluzodpovedný gestor:** ŠÚ SR **Spolupracujúce subjekty:** PS RVĽPNMRR, ÚSVRK, ÚSVNM, územná samospráva **Indikátor:** rezortné návrhy systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch zosúladené s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

2.8. Zlepšenie povedomia a informovanosti o Dohovore o právach dieťaťa medzi tvorcami politík

Spôsob plnenia: Iniciovanie tradície "Dňa práv dieťaťa" v Národnej rade Slovenskej republiky
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl. **Zodpovedný gestor:** Výbor pre deti a mládež **Spolupracujúce subjekty:** MVO, médiá, poslanci NR SR a regionálnych a miestnych územných samospráv **Indikátor:** uskutočnenie tematického dňa v NR SR za účelom priblíženia výkladu princípov Dohovoru ako i rôznych oblastí v agende detí

2.9. Zvýšenie záujmu a znalostí o Dohovore o právach dieťaťa, jeho opčných protokoloch a pochopenia všetkých jeho ustanovení a princípov dospelými a deťmi

Spôsob plnenia: Tvorba programu, cieľom ktorého je šírenie informácií pre implementáciu Dohovoru medzi deťmi a rodičmi, občianskou spoločnosťou a všetkými sektormi a stupňami štátnej správy prostredníctvom osvetových aktivít, školení a odborných seminárov pre odborníkov pracujúcich s deťmi a podpora realizácie obdobných osvetových aktivít a školení pre miestnych poslancov regionálnych a miestnych územných samospráv
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015 a nasl. **Zodpovedný gestor:** Výbor pre deti a mládež **Spoluzodpovedný gestor:** MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR **Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, MVO **Indikátor:** komplexný program rozširovania informácií o dohovore zameraný na porozumenie všetkých ustanovení dohovoru dospelými a deťmi

2.10. Zabezpečenie širokej dostupnosti informácií o Dohovore, jeho opčných protokoloch a výkladových stanoviskách Výboru OSN pre práva dieťaťa (tzv. všeobecných komentároch), vrátane dokumentov mapujúcich proces periodicky predkladaných správ o stave implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov Výboru OSN pre práva dieťaťa

Spôsob plnenia: Zabezpečenie prístupu k informáciám o Dohovore a súvisiacich dokumentoch s osobitným dôrazom na sprístupnenie informácií deťom v im zrozumiteľnej podobe (jazyk, formát)
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR **Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, RTVS, MVO **Indikátory:** počet dokumentov dostupných v jazyku priateľskom k deťom; počet dokumentov preložených do slovenského jazyka; počet dokumentov dostupných v jazykoch národnostných menšín; počet mediálnych správ priamo sa týkajúcich či odkazujúcich na Dohovor o právach dieťaťa a súvisiace dokumenty; počet zrealizovaných programov zameraných na osvetu v oblasti práv detí v produkcii verejnoprávnych a súkromných médií; verejná diskusia k dohovoru, jeho implementácii a monitorovaniu

2.11. Zvýšenie informovania detí o ich právach

Spôsob plnenia: Informačné materiály v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín) o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016 **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR **Spolupracujúce subjekty:** MZVEZ SR, MV SR, MK SR **Indikátor:** informačné letáky v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín)

2.12. Posilnenie adekvátneho a systematického odborného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi (vzdelávanie o právach detí, vrátane aktivít smerujúcich k najviac zraniteľným skupinám)

Spôsob plnenia: Zahrnúť vo všetkých systémoch prehlbovania kvalifikácie a celoživotného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, (najmä učiteľov, sociálnych pracovníkov a pracovníkov v inštitúciách starostlivosti o deti a v špeciálnych výchovných zariadeniach, zdravotníckych pracovníkov, vrátane psychológov, zákonodarcov, sudcov, prokurátorov, advokátov, ochrancov verejného poriadku, štátnych zamestnancov, predstaviteľov miestnej správy) náuku o podstate Dohovoru a správnom pochopení jeho princípov s prihliadnutím na výklad najlepšieho záujmu dieťaťa
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, GP SR **Spolupracujúce subjekty:** Výbor pre deti a mládež, územná samospráva, MVO, profesné združenia **Indikátor:** počet preškolených odborníkov; počet a rôznorodosť zrealizovaných tréningov a seminárov, webinárov, materiálov pre profesionálov; počet fakúlt, kde je podstata Dohovoru a výklad jeho princípov súčasťou povinných predmetov; počet ponúkaných akreditovaných školení pre učiteľov; počet vyškolených pedagógov

2.13. Vzdelávanie sudcov, prokurátorov, právnych čakateľov prokuratúry, justičných čakateľov a súdnych úradníkov pracujúcich s agendou detí

Spôsob plnenia: Odborné semináre ohľadne právnej úpravy týkajúcej sa detí a jej aplikácie v praxi
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MS SR/JA **Spolupracujúce subjekty:** pedagogický zboru JA (incl. externí členovia pedagogického zboru JA schválení radou JA) **Indikátor:** realizácia odborných seminárov podľa študijných ročných plánov vzdelávania

2.14. Zabezpečenie garancií rešpektovania práv dieťaťa v podnikateľskom sektore

Spôsob plnenia: Príprava návrhu opatrení reflektujúcich na prijatie Všeobecného komentára Výboru OSN o vplyve podnikateľského sektora na práva dieťaťa
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014, v nadväznosti na publikovanie Všeobecného komentára Výboru OSN č. 16 o záväzkoch štátu týkajúcich sa vplyvu podnikateľského sektora na práva dieťaťa **Zodpovedný gestor:** Výbor pre deti a mládež **Indikátor:** návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2015 a nasl.

2.15. Ratifikácia Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre posúdenie opatrení potrebných na zabezpečenie vykonávania a prípravu ratifikácie Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MZVEZ SR **Spolupracujúce subjekty:** MO SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, Výbor pre deti a mládež **Indikátor:** návrh na ratifikáciu Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

2.16. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MV SR **Spoluzodpovedný gestor:** Výbor pre deti a mládež **Spolupracujúce subjekty:** MS SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, MK SR, MZ SR, MZVEZ SR, ŠÚ SR, GP SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO **Indikátor:** návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

2.17. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MO SR **Spoluzodpovedný gestor:** Výbor pre deti a mládež **Spolupracujúce subjekty:** MV SR, MS SR, MPSVR SR, MZVEZ SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO **Indikátor:** návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

3. Občianske práva a slobody

Strategický cieľ: Prijať a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa realizácie občianskych práv a slobôd

Čiastkové ciele:

3.1. Zlepšenie interkulturálneho dialógu a tolerancie. Poskytnutie garancií dieťaťu patriacemu k menšinovej náboženskej skupine právo spoločne s príslušníkmi svojej skupiny používať vlastnú kultúru, vyznávať a praktikovať svoje vlastné náboženstvo

Spôsob plnenia: Realizácia systematických vzdelávacích aktivít pre pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností s dôrazom na práva detí
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MK SR **Spolupracujúce subjekty:** cirkvi a náboženské spoločnosti **Indikátor:** počet vzdelávacích aktivít za rok, počet účastníkov/účastníčok za rok

3.2.Prehodnotiť, či platná právna úprava zabezpečuje dostatočnú ochranu detí pred negatívnym vplyvom náboženských skupín

Spôsob plnenia: Úprava v článku 4 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. v súvislosti s problematikou nebezpečných náboženských skupín
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 **Zodpovedný gestor:** MS SR **Spolupracujúce subjekty:** sudcovia venujúci sa agende PaNC, MK SR **Indikátor:** legislatívna úprava

3.3. Zabezpečenie prístupu dieťaťa k informáciám z rôznych kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov a tvorba zodpovedajúcich zásad ochrany dieťaťa pred informáciami a materiálmi škodlivými pre jeho blaho

Spôsob plnenia: Vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny (MPS) o zástupcov MK SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR a MV SR, ktorá by efektívne kooperovala pri riešení problémov a systémovo zjednotila metodologické materiály týkajúce sa náboženských otázok so zameraním na práva detí v kompetencii jednotlivých rezortov
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MK SR **Spolupracujúce subjekty:** MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MV SR, MS SR **Indikátor:** počet zasadnutí MPS za rok; počet koncepčných materiálov za rok

4. Rodinné prostredie, náhradná starostlivosť a sociálne zabezpečenie

Strategický cieľ: Kvalitatívne zlepšiť a zefektívniť opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa dohovoru utváraním optimálnych podmienok pre výchovu a všestranný vývin dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí, ak nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine, vrátane monitorovania situácie práv dieťaťa v rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí, v zariadeniach a širšom sociálnom prostredí.

Čiastkové ciele:

4.1. Skvalitniť vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií

Spôsob plnenia: Zapojenie akreditovaných subjektov do sociálnych a výchovných programov a programov na úpravu rodinného prostredia na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií, zapojenie akreditovaných subjektov do programov za účelom úpravy rodinných pomerov v rodine ak je dieťa vyňaté z rodinného prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR
Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR
Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty
Indikátor: Počet zapojených rodín/detí/rodičov do sociálnych programov a výchovných programov, počet zapojených rodín do úpravy rodinného prostredia

4.2. Navrhnúť a zaviesť systém sledovania a vyhodnocovania kvality a efektivity (vrátane katamnézy) vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom a náhradnom rodinnom prostredí.

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu za účelom splnenia navrhovaného cieľa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: začiatok 2014 - koniec 2016
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, Asociácia resocializačných stredísk, Združenie zástupcov neštátnych detských domovov, OZ Úsmev ako dar, OZ Návrat, iné MVO
Indikátor: legislatívna úprava

4.3. Zlepšiť evidenciu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (zariadení, sociálnych a v výchovných programov a pod.) vykonávaných územnou samosprávou

Spôsob plnenia: Navrhnúť a zaviesť evidenciu výkonu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaných územnou samosprávou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva
Indikátor: legislatívna úprava

4.4. Venovanie patričnej pozornosti, zodpovedajúcej veku a úrovni, názorom detí umiestneným na základe rozhodnutia súdu do detského domova, špeciálneho výchovného zariadenia, krízového strediska, resocializačného strediska

Spôsob plnenia: Sledovať a vyhodnocovať aktívne zapojenie umiestneného dieťaťa v zariadení na výkon rozhodnutia súdu do všetkých aktivít, ktoré sa ho týkajú, vrátane spolurozhodovania o sebe, aktivitách a zámeroch zariadenia, profesionálnej rodiny
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR/Ústredie PSVR **Spoluzodpovední gestori: ú**rady PSVR; MŠVVŠ SR **Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, zariadenia na výkon rozhodnutia súdu **Indikátor:** počet zapojených detí

4.5. Zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí, ktoré žijú v špeciálnych výchovných zariadeniach (diagnostických a reedukačných centrách a v liečebno-vychovávacích sanatóriách)

Spôsob plnenia: Výkon nezávislého monitoringu zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a prijímanie opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 **Zodpovedný gestor:** MŠVVŠ SR, Štátna školská inšpekcia **Spoluzodpovední gestori:** zriaďovatelia **Spolupracujúce subjekty:** Kontrola - Štátna školská inšpekcia, Monitoring z hľadiska dodržiavania detských a ľudských práv - Štátna školská inšpekcia, SNSĽP **Indikátor:** Počet vykonaných nezávislých monitoringov zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počet prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

4.6. Podpora sociálnej inklúzie detí (podpory vzdelávania a starostlivosti v detstve)

Spôsob plnenia: Zavedenie príspevku na podporu výchovy a všestranného rozvoja dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením novou legislatívnou úpravou
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl. **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR **Spolupracujúce subjekty:** predškolské a školské zariadenia, úrady PSVR **Indikátor:** počet detí, pre ktoré sa priznal nárok na príspevok

4.7. Umožniť rodičom detí ohrozených sociálnym vylúčením zotrvať na trhu práce a nevynímať deti z prirodzeného rodinného prostredia.

Spôsob plnenia: Rozvoj domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení s ambulantnou formou poskytovanej sociálnej služby a denných stacionárov
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR **Spolupracujúce subjekty:** územná samospráva, neverejní poskytovatelia **Indikátor**: počet novo registrovaných zariadení, resp. foriem tejto sociálnej služby; výška finančných prostriedkov poskytnutých z dotácie MPSVR SR na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou na účely poskytovania prepravnej služby a počet subjektov, ktorým bola na tento účel pridelená dotácia

Odpočet plnenia za rok 2013:

V roku 2013 Košický samosprávny kraj (ďalej len „KSK“) financoval celkom 11 domovov sociálnych služieb s ambulantnou formou poskytovanej sociálnej služby z toho:

- 4 DSS v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK s počtom 92 miest a poskytnutým finančným príspevkom vo výške 556 042,00 EUR
- 7 DSS – neverejní poskytovatelia sociálnych služieb z celkovou kapacitou 102 miest, KSK poskytoval finančný príspevok na 77 miest vo výške 393 841,36 EUR .

Zároveň KSK financoval 1 miesto v špecializovanom zariadení s ambulantnou formou poskytovanej sociálnej služby s poskytnutým finančným príspevkom vo výške 5 779,35 EUR.

4.8. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti

Spôsob plnenia:

1. **Vytvorenie nového inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny**
2. **Vytvorenie príručky o syndróme CAN**
3. **Zavedenie systému odbornej podpory náhradných rodín**
   a. **Adaptačný program pre nové náhradné rodiny (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)**
   b. **Program odbornej podpory náhradných rodín (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)**
4. **Zapojenie rodinných asistentov do výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR
Spolupracujúce subjekty: úrady PSVR, územná samospráva, akreditované subjekty, Asociácia krízových stredísk (aktivita 2)
Indikátor:

1. Nový inovatívny model manažmentu sanácie rodiny
2. Na prax orientovaná príručka, ktorá bude obsahovať informácie k rozpoznávaniu jednotlivých foriem syndrómu CAN, ich príznakom a následkom, k včasnej intervencii vrátane diagnostiky a indikácii špecializovanej účinnej pomoci a ochrany dieťaťu v rámci interdisciplinárnych kompetencií
3. Počet osôb (náhradných rodičov), ktorí sa zúčastnia Adaptačného programu pre nové náhradné rodiny a Programu odbornej podpory náhradných rodín
4. Personálna podpora oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

4.9. Vypracovanie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím

Spôsob plnenia: Spracovanie návrhu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 12/2013 a priebežne
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spoluzodpovední gestori: MS SR, MV SR, MZVEZ SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, Ústredie PSVR
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, akreditované subjekty
Indikátor: Každoročne vyhodnocovať plnenie úloh vyplývajúcich zo stratégie

4.10. Skvalitniť výkon krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách dieťaťa a rodiny

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu na prípravu metodiky vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách, vytvoriť a zaviesť metodiku vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových strediskách a na orgánoch sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR , územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, akreditované subjekty
Indikátor: zavedená metodika

4.11. Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb pre obete domáceho násilia

Spôsob plnenia: Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie sociálnych služieb pre obete domáceho násilia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO
Indikátor: počet existujúcich zariadení pomáhajúcich obetiam domáceho násilia (poradenské a ubytovacie služby); počet obetí, ktorým bola poskytnutá poradenská pomoc; počet obetí, ktorým bola poskytnutá pomoc formou núdzového ubytovania

Odpočet plnenia za rok 2013:

V roku 2013 Košický samosprávny kraj (ďalej len „KSK") financoval v rámci kraja 2 zariadenia núdzového bývania a 3 špecializovaných poradcov pomáhajúcich obetiam domáceho násilia.

V zariadeniach núdzového bývania s celkovou kapacitou 40 miest financoval KSK 38 miest s poskytnutím finančného príspevku vo výške 72 820,26 EUR.

Pomoc obetiam domáceho násilia poskytovali v roku 2013 v rámci kraja aj 3 špecializovaní poradcovia – Fenestra, o.z. a Pomoc v rodine, o.z.. KSK poskytol na týchto poradcov finančný príspevok vo výške 29 874,00 EUR.

Aktualizácia pre rok 2014:

Navrhujeme doplniť spolupracujúce subjekty o **neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.**

4.12. Zvyšovať odbornú úroveň a inovatívne postupy poskytovania psychologickej pomoci dieťaťu a jeho rodičom, v záujme predchádzania rozpadu rodiny, odlúčenia dieťaťa od rodičov a v záujme predchádzania nepriaznivým dopadom rozvodu najmä na dieťa, podporovať pracovné a personálne podmienky poskytovania poradensko-psychologickej pomoci rodine v rámci štátnej inštitúcie - úradu PSVR (v súlade s rodinnou politikou štátu)

Spôsob plnenia: Poskytovanie efektívnej a špecializovanej poradensko-psychologickej pomoci prostredníctvom RPPS rodičom a dieťaťu vrátane preventívneho programu odbornej pomoci rodine v rozvode (podľa vybraných štatistických ukazovateľov) so zameraním na prácu osobitne s deťmi a s dospelými.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne
Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR
Spoluzodpovední gestori: Úrady PSVR
Indikátor: kvantitatívne a kvalitatívne vyhodnotenie činnosti RPPS; dodržiavanie internej normy Ústredia PSVR č. 062/2012 – Štandardy odborných činností poradensko-psychologických služieb v rámci oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, metodických odporúčaní odboru PPS v problematike rozvodu a porozvodovej starostlivosti o deti a i.; pripravený a realizovaný program odbornej pomoci rodine v rozvode

4.13. Zmierniť dôsledky nepriaznivého často až patologického dopadu na psycho-sociálny vývin detí v problémových, neúplných a rozpadnutých rodinách realizovaním preventívno-výchovných aktivít psychológmi RPPS ÚPSVaR pre deti a mládež zameraných na témy - zdravé rodinné vzťahy, manželstvo a rodičovstvo, a prevenciu a ochranu detí pred rôznymi formami násilia, zneužívania vrátane sexuálneho zneužívania

Spôsob plnenia: Vytvorenie podmienok (priestorových, časových, materiálnych a personálnych) pre realizáciu preventívno-výchovných aktivít zameraných na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne **Zodpovedný gestor:** MPSVR/Ústredie PSVR **Spoluzodpovední gestori:** úrady PSVR Spolupracujúce subjekty: podľa personálnych možností jednotlivých RPPS a po dohode so zástupcami cieľových skupín PVA (ZŠ, SŠ a pod) **Indikátor:** Kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele vo vyhodnotení činnosti RPPS - PVA

4.14. Zvyšovať odbornú úroveň poskytovaných psychologicko-poradenských služieb rodinám pred, počas a po rozvode, rozchode partnerov.

Spôsob plnenia: Špecializované vzdelávanie psychológov a odborných poradcov RPPS a efektívne uplatňovanie nadobudnutých vedomostí a odborných zručností v rámci psychologickej pomoci a poradenstva rodine – manželom, rodičom detí a taktiež samotným deťom
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne dve vzdelávacie aktivity **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR, Ústredie PSVR **Spoluzodpovední gestori:** úrady PSVR **Spolupracujúce subjekty:** Podľa jednotlivých vzdelávacích aktivít štátne a neštátne subjekty. **Indikátor:** Hodnotenie vzdelávacích podujatí psychológmi RPPS a získaných zručností v práci s rodinou.

4.15. Príprava návrhov na zvyšovanie rodičovských zručností (tzv. podpora pozitívneho rodičovstva) v rámci preventívnych programov s následným prehodnotením zapracovania výsledných odporúčaní v rámci medziročných aktualizácii Národného akčného plánu pre deti

Spôsob plnenia: Vytvorenie skupiny odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, organizovanie okrúhlych stolov a užších stretnutí odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, vypracovanie odporúčaní pre prax
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl. **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR **Spoluzodpovedný gestor:** MŠVVŠ SR **Spolupracujúce subjekty:** Ústredie PSVR, Koalícia pre deti **Indikátor:** počet odborných diskusii a podujatí s reálnymi výsledkami odporúčacieho charakteru

4.16. Vyhodnotiť vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Spôsob plnenia: Výskumná úloha : Vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015 **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: IVPR
Indikátor: zrealizovaná výskumná úloha

4.17. Zlepšovať aplikačnú prax v oblasti ochrany práv detí v súdnych konaniach

Spôsob plnenia: Organizovať pravidelné pracovné stretnutia sudcov (P-agendy) a zástupcov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany práv detí.
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MS SR **Spoluzodpovední gestori:** MPSVR SR, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar **Spolupracujúce subjekty:** akreditované subjekty, profesijné združenia a iné reprezentatívne združenia **Indikátor:** počet stretnutí

4.18. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi vrátane spružnenia viacerých mechanizmov a reagovať na ciele zakotvené vo vzťahu k ochrane rodiny v programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 **Zodpovedný gestor:** MS SR **Spolupracujúce subjekty:** MPSVR SR, sudcovia venujúci sa agende PaNc **Indikátor:** legislatívna úprava

4.19. Zvýšiť ochranu detí posilnením všeobecného princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v novej rodinnoprávnej úprave zaradenej do nového Občianskeho zákonníka

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: predloženie návrhu Občianskeho zákonníka do legislatívneho procesu do konca roka 2014 **Zodpovedný gestor:** MS SR **Spolupracujúce subjekty:** Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti **Indikátor:** vypracovanie návrhu nového Občianskeho zákonníka

4.20. Spružniť a zrýchliť súdne konania, odstrániť prieťahy vrátane vecí starostlivosti súdu o maloletých. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi.

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho súdneho poriadku
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: predloženie do legislatívneho procesu návrhu Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku do konca roka 2013; predloženie návrhu paragrafového znenia návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku do

legislatívneho procesu v priebehu roka 2015
Zodpovedný gestor: MS SR
Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti
Indikátor: vypracovanie Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku, vypracovanie návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku

4.21. Zhromaždiť poznatky o problémoch súdnej praxe vo veciach starostlivosti súdu o maloletých a následne riešiť v kontexte pripravovanej novelizácie zákona č. 36/2005 Z. z o rodine

Spôsob plnenia: Pracovné stretnutie sudcov v Inštitúte vzdelávania v Omšení s cieľom diskutovať podnety k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013
Zodpovedný gestor: MS SR
Spolupracujúce subjekty: Inštitút vzdelávania v Omšení, sudcovia venujúci sa agende PaNC
Indikátor: zorganizovanie pracovného stretnutia so sudcami v Inštitúte vzdelávania v Omšení –zhromaždenie a zapracovanie podnetov k návrhu novely zákona o rodine

5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť

Strategický cieľ: Prijať a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa zdravia a zdravého vývoja

Čiastkové ciele:

5.1. Integrovať deti so zdravotným postihnutím do života spoločnosti

Spôsob plnenia: Rozvoj všetkých podporných nástrojov na účely integrácie detí so zdravotným postihnutím do spoločnosti, za účelom prístupu ku všetkým druhom služieb a bezbariérovej prepravy do inštitúcii, najmä vzdelávacích a kultúrnych

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia
Indikátor: počet novo registrovanej prepravnej služby; počet detí, ktorým bol poskytnutý iný podporný nástroj

5.2. Podporiť prevenciu vrodeného zdravotného postihnutia u detí

Spôsob plnenia: Včasnou diagnostikou odchýlok psychomotorického vývinu detí umožniť efektívne vyrovnávanie nerovností v zdraví, v učení a v správaní v dospelosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013
Zodpovedný gestor: MZ SR, MŠVVŠ SR
Spolupracujúce subjekty: DFNsP Bratislava, VÚDPaP
Indikátor: Správa o plnení

5.3. Udržať vysokú úroveň zaočkovanosti detskej populácie

Spôsob plnenia: Prevencia prenosných ochorení imunizáciou detí.
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MZ SR/ÚVZ SR **Spoluzodpovední gestori:** RÚVZ **Spolupracujúce subjekty:** Poskytovatelia všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dorast **Indikátor:** Štatistické údaje Národného centra zdravotníckych informácií

5.4. Podporiť ochranu zdravia dieťaťa

Spôsob plnenia: Úpravy národnej legislatívy na ochranu detí v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 **Zodpovedný gestor:** MZ SR **Spolupracujúce subjekty:** poskytovatelia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti **Indikátor:** Existencia nových alebo novelizovaných legislatívnych predpisov

5.5. Posilniť oblasť duševného zdravia adolescentov informovanosťou a odstraňovaním bariér vo vzťahu k žiakom s poruchami správania sa

Spôsob plnenia: Interaktívne stretnutia odborníkov a žiakov stredných škôl o duševných poruchách, o práci psychológov a psychiatrov, o včasnom rozpoznaní duševnej poruchy a poruchy správania, o tom ako sa lieči duševná porucha a porucha správania
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MZ SR **Spoluzodpovední gestori:** vybraní špecialisti v odbore psychológia a psychiatria **Spolupracujúce subjekty:** poskytovatelia ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie **Indikátor:** Správa o plnení a dosiahnutých výsledkoch

5.6. Zlepšiť zdravotné uvedomenie detí a mládeže a podporiť zdravý životný štýl

Spôsob plnenia: Informačné a vzdelávacie kampane, prednášky, edukačné materiály a projekty na podporu zdravého životného štýlu orientované primárne do školského prostredia.
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MZ SR/ÚVZ SR **Spoluzodpovední gestori:** RÚVZ **Spolupracujúce subjekty:** MŠVVŠ SR (poskytnutie súhlasu s aktivitami), MDVRR SR, MVO **Indikátor:** Správa o plnení

5.7. Získať údaje o výskyte poškodenia zdravia detí v dôsledku úmyselných a neúmyselných úrazov

Spôsob plnenia: Vypracovanie národného profilu Slovenskej republiky v oblasti úmyselných a neúmyselných úrazov detí
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014 **Zodpovedný gestor:** MZ SR/ÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MŠVVŠ SR, MVO (poskytnutie existujúcich údajov)
Indikátor: publikovaný národný profil

5.8. Chrániť deti a mládež pred novými psychoaktívnymi látkami

Spôsob plnenia: Príprava legislatívnej normy na zabránenie predaju nových psychoaktívnych látok, ktoré nie sú kontrolované v zmysle medzinárodných dohôd, konvencií a legislatívy EÚ
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014 **Zodpovedný gestor:** MZ SR **Indikátor:** kvalitatívny: existencia legislatívneho predpisu

5.9. Zabezpečiť monitorovanie problematiky užívania drog u detí a mládeže a poskytovať relevantné informácie za účelom formulovania opatrení

Spôsob plnenia: Podpora a realizácia štúdii a monitorovania aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže, najmä štandardizovaných a medzinárodne porovnateľných
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MZ SR **Spolupracujúce subjekty:** Organizácie podieľajúce sa na realizácii štúdií **Indikátor:** dostupnosť údajov k 5 kľúčovým ukazovateľom EMCDDA

5.10. Koordinovať opatrenia protidrogovej politiky zamerané na deti a mládež na národnej úrovni a ich medzinárodné prepojenie

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov na ochranu detí a mládeže v strategických dokumentoch a prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi ich presadzovanie, vrátane kontroly ich plnenia
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MZ SR **Indikátor:** ciele národnej protidrogovej stratégie v oblasti detí a mládeže

6. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity

Strategický cieľ: Zvýšiť efektivitu opatrení a politík na zabezpečenie/posilnenie prístupu ku vzdelaniu, voľnočasovým aktivitám a účasti na kultúrnom a umeleckom živote pre deti zo všetkých sociálnych skupín

Čiastkové ciele:

6.1. Podrobne sa oboznámiť s princípmi a ustanoveniami Dohovoru o právach dieťaťa. Prehĺbiť vedomosti a zručnosti detí a žiakov v oblasti poznania princípov a ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa a skvalitniť prípravu učiteľov; zlepšiť uplatnenie práva detí v škole slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach súvisiacich s fungovaním školy, ktoré sa ich dotýkajú a venovať primeranú pozornosť názorom detí (vrátane účasti na rozhodovaní o nich a riešení rovesníckych problémov)

Spôsob plnenia: Inovácia Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0, ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3A – inovácia vzdelávacích štandardov týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: školské roky 2013/2014 až 2016/2017 **Zodpovedný gestor:** MŠVVŠ SR **Spoluzodpovedný gestor:** ŠPÚ **Spolupracujúce subjekty:** Ústredné predmetové komisie pri ŠPÚ, pracovné skupiny na úpravu vzdelávacích programov pre všetky druhy škôl pri ŠPÚ, Vedecká rada ŠPÚ, profesijné organizácie a združenia **Indikátor:** implementácia inovovaných vzdelávacích štandardov v školských vzdelávacích programoch materských škôl, základných škôl a stredných škôl SR a ich praktická realizácia.

6.2. Zabezpečiť pravidelnú školskú dochádzku. Znížiť počet žiakov, ktorí školu nedokončia

Spôsob plnenia: Sledovať uplatňovanie a dodržiavanie právnych predpisov a už ustanovené opatrenia a podporu pravidelnej školskej dochádzky. Zlepšovať efektívnu spoluprácu škôl (riaditeľov škôl) a príslušných orgánov štátnej správy a obcí pri oznamovaní žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 hodín, vrátane spätnej väzby riaditeľom škôl - riešenia problému neospravedlnených vyučovacích hodín príslušným orgánom štátnej správy a obcou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR
Spoluzodpovední gestori: príslušné orgány štátnej správy, územná samospráva, zriaďovatelia, školy
Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia
Indikátor: zlepšenie riadneho plnenia školskej dochádzky žiakmi a zníženie záškoláctva – zníženie počtu neospravedlnených vymeškaných hodín; zvýšenie počtu uplatnených opatrení na podporu pravidelnej školskej dochádzky

6.3. Uplatnenie práva detí a mládeže slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach a účasti na rozhodovaní, ktoré sa ich dotýkajú pri fungovaní školy a práva venovať primeranú pozornosť ich názorom

Spôsob plnenia: Podpora vzniku a efektívnej činnosti žiackych školských rád ako prostriedku zvyšovania právneho vedomia žiakov a slobodného vyjadrovania ich názorov ako nástroja podpory demokracie v škole

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR
Spoluzodpovední gestori: školy, zriaďovatelia
Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia (Monitoring z hľadiska dodržiavania ľudských práv)
Indikátor: počet a suma podporených projektov a zvýšenie počtu efektívne fungujúcich žiackych školských rád

6.4. Podpora demokracie na pôde školy

Spôsob plnenia: Vzdelávanie pre koordinátorov žiackych školských rád

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 -2015
Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR
Spoluzodpovední gestori: Metodicko-pedagogické centrum (Košice), IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Spolupracujúce subjekty: MVO
Indikátor: počet absolventov vzdelávania

6.5. Podpora systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže

Spôsob plnenia: Zabezpečenie systematickej, cieľavedomej a účinnej finančnej podpory aktivít detí a mládeže mimo procesu formálneho vzdelávania a vo voľnom čase

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR
Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Spolupracujúce subjekty: MVO, CVČ
Indikátor: počet a suma podporených projektov

6.6. Vytvorenie podmienok na pravidelné konzultovanie požiadaviek, názorov, očakávaní mládeže ako trvalej súčasti tvorby a realizácie mládežníckej politiky

Spôsob plnenia: Štruktúrovaný dialóg a pravidelné konzultácie s mládežou zamerané na rôzne oblasti ich života (vrátane voľného času, aktivít rôzneho zamerania, a od.)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR
Spoluzodpovedný gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: RMS, ZIPCeM, SV pre UNICEF
Indikátor: počet konzultačných nástrojov; počet mladých ľudí zapojených do procesu konzultácií; počet produktov prezentujúcich výsledky kľúčovým hráčom

6.7. Nastavenie stratégie rozvoja informačno-poradenských činností pre mládež, ktorá zodpovedá aktuálnym potrebám v najlepšom záujme dieťaťa a ich oprávneným požiadavkám

Spôsob plnenia:
1. Projektová podpora poskytovania a skvalitňovania informačných a poradenských služieb pre mládež
2. Revidovanie Koncepcie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež 2014-2020

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. 2014-2017, 2. 2014
Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR
Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM
Indikátor: 1. počet a suma podporených projektov, 2. schválený dokument

6.8. Zvyšovať dostupnosť informácií v oblasti kultúry pre deti

Spôsob plnenia:
1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť detí a čítanie s porozumením
a) Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať vznik literatúry pre deti
b) Zabezpečiť dostupnosť detskej literatúry v knižniciach a informovanosť o nej (napr. prostredníctvom výstav, besied a pod.) a podporovať akvizíciu knižníc v tejto oblasti
c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním aktivít v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu
d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním literárnych súťaží

2. Zabezpečovať prístup detí k vhodným informáciám
a) V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus a pod.)
b) V oblasti médií zabezpečiť ochranu maloletých pred nevhodnými obsahmi

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MK SR
Spolupracujúce subjekty: NOC, knižnice v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, regionálne knižnice
Indikátor:
1a) počet podporených projektov/suma dotácie; 1b) počet aktivít a počet prírastkov; 1c) suma dotácie/počet účastníkov; 1d) suma dotácie/počet účastníkov
2a) počet realizovaných aktivít/vydaných časopisov/počet účastníkov besied, prednášok, seminárov alebo workshopov; 2b) právne predpisy v oblasti vysielania a audiovízie

6.9. Chrániť a rozvíjať kultúrne práva detí zo znevýhodneného prostredia, odstraňovať informačné, mentálne i fyzické bariéry v prístupe takýchto detí ku kultúre, prispievať k zmysluplnému tráveniu ich voľného času prostredníctvom kultúrnych mechanizmov s cieľom podporiť utváranie harmonickej osobnosti, ktorá prispieva k tvorbe a udržateľnosti blahobytného a tolerantného spoločenstva

Spôsob plnenia:
1. Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať dostupnosť kultúry pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z

detských domovov, deti migrantov a pod.) a vytvárať podmienky pre rozvoj ich tvorivosti a umeleckého talentu s cieľom predchádzať diskriminácii a podporiť proces ich sociálneho začlenenia **2. Prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR realizovať umelecké, kultúrne a edukačné aktivity pre deti zo znevýhodneného prostredia (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.)**
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MK SR **Spolupracujúce subjekty:** organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, MVO, územná samospráva **Indikátor:** počet kultúrnych alebo vzdelávacích aktivít/suma dotácie

6.10. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti vzdelávania, voľného času a krátkodobého zamestnania (brigády). Priblížiť Európsku úniu a jej mládežnícku politiku mladým ľuďom ich jazykom

Spôsob plnenia: Portál pre mládež Európskej únie (slovenská mutácia) a EURODESK Slovensko www.eurodesk.sk
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MŠVVŠ SR **Spoluzodpovední gestori:** IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže **Spolupracujúce subjekty:** ZIPCeM **Indikátor:** počet návštevníkov stránky, počet poskytnutých konzultácií, počet sprievodných aktivít zameraných na skvalitnenie informácií pre mládež

6.11. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti antidiskriminačnej legislatívy, oboznámenie s pojmami šikana, druhmi priamej a nepriamej diskriminácie

Spôsob plnenia: Priblížiť problematiku diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania takým jazykom, ktorému budú mladí ľudia rozumieť a zároveň budú poučení ako v ktorej konkrétnej situácii postupovať a aké právne prostriedky je možné využiť na účel nápravy a odstránenie diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania, prostredníctvom vzdelávacích školení lektormi špecializovanými v danej oblasti.
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** SNSĽP **Indikátor:** počet poskytnutých vzdelávacích školení prostredníctvom profesionálnych lektorov z oblasti špecializovaných na oblasť antidiskriminačnej legislatívy, počet účastníkov vzdelávaní, počet návštevníkov webovej stránky

7. Osobitné ochranné opatrenia

Strategický cieľ: Zabezpečiť všestrannú realizáciu práv detí v krízových situáciách, v situáciách čiastočného či úplného obmedzenia osobnej slobody, v situáciách všetkých druhov migrácie a pobytu detí cudzincov na území štátu

Čiastkové ciele:

7.1. Zohľadnenie potrieb detí cudzincov v rámci pripravovanej politiky integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Spôsob plnenia: Prijatie osobitných opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR **Indikátor:** počet opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

7.2. Vzdelávanie a ochrana detí žiadateľov o udelenie azylu

Spôsob plnenia: Dohliadať na vzdelávanie a ochranu ľudských práv maloletých žiadateľov o udelenie azylu
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MV SR **Spoluzodpovedný gestor:** Migračný úrad MV SR **Spolupracujúce subjekty:** MVO **Indikátor:** štatistika Migračného úradu MV SR

7.3. Zamerať sa na vyhľadávanie rodičov, osôb zodpovedných za výchovu alebo iných príbuzných za účelom spojenia s rodinou pre maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Zapájať do procesu vyhľadávania Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a iné subjekty, sledovať vývoj v danej oblasti
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR **Spoluzodpovední gestori:** Ústredie PSVR, MV SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenský červený kríž, MVO
Indikátor: Počet maloletých bez sprievodu spojených s rodinou (Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately)

7.4. Ochrana detí v procese konania o medzinárodnú ochranu

Spôsob plnenia: V procese azylového konania venovať zvýšenú pozornosť ochrane maloletých bez sprievodu – žiadateľov o medzinárodnú ochranu, s cieľom zjednotiť umiestňovanie maloletých bez sprievodu a maloletých žiadateľov o medzinárodnú ochranu len do jedného zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: v súlade s Legislatívnym plánom vlády SR
Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR
Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR
Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR, legislatívna úprava zákona č. 305/2005 Z. z o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov

7.5. Presadzovanie uplatňovania pracovnoprávnych predpisov pri práci detí

Spôsob plnenia: Kontrola dodržiavania pracovnoprávnych predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov, zákazu práce fyzických osôb do skončenia povinnej školskej dochádzky a zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne - každoročne
Zodpovedný gestor: Národný inšpektorát práce / inšpektoráty práce
Indikátor: počet identifikovaných prípadov; správa o plnení

7.6. Precizovať právnu úpravu týkajúcu sa odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi (vrátane detí) z právno-teoretického hľadiska a v súlade s požiadavkami aplikačnej praxe

Spôsob plnenia: Upraviť definíciu pojmu „ujma na zdraví“ za účelom eliminácie interpretačných nedostatkov; zosúladiť ustanovenie § 4, pojednávajúce o oprávnených osobách, so súvisiacimi ustanoveniami zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov; explicitne ustanoviť, že osoby poškodené trestnými činmi znásilnenia, sexuálneho násilia a sexuálneho zneužívania majú nárok na vyplatenie odškodnenia fyzickej ujmy na zdraví, ak bola takýmto trestným činom spôsobená, a súčasne nárok na vyplatenie psychickej ujmy na zdraví. Z dôvodu nejednoznačného výkladu novelizovať ustanovenia zákona týkajúce sa výpočtu odškodnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013
Zodpovedný gestor: MS SR
Indikátor: legislatívna úprava v zákone č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

7.7. Ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním Slovenskou republikou na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013
Zodpovedný gestor: MS SR
Spoluzodpovední gestori: MV SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, GP SR

Indikátor: ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

7.8. Preventívne opatrenia a podpora informovanosti k problematike obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Zber dát, ich spracovanie a vytváranie štatistických informácii a analýz k problematike obchodovania s ľuďmi, informovanosť verejnosti a vykonávanie príslušných preventívnych opatrení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MV SR
Spoluzodpovední gestori: odbor obchodovania s ľuďmi úrad kriminálnej polície PPZ MV SR
Indikátor: analýzy a štatistiky Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality v Košiciach

7.9. Funkčná identifikácia detských obetí obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Odhaľovať a identifikovať detské obete obchodovania s ľuďmi a maloletých cudzincov ako obete obchodovania s ľuďmi na základe špecifického postupu, ktorý je potrebné uplatňovať v prípade detských obetí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MV SR
Spoluzodpovední gestori: odbor obchodovania s ľuďmi úradu kriminálnej polície PPZ MV SR
Spolupracujúce subjekty: MVO
Indikátor: štatistika MV SR

7.10. Sledovanie vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi

Spôsob plnenia: Na základe analytických výstupov, medzinárodných konferencií a správ zostavovaných pomocnými agentúrami EÚ (EUROPOL, FRONTEX) a univerzálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Úradom OSN pre drogy a kriminalitu(UNODC) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ako aj regionálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Radou Európy monitorovanie situácie v oblasti obchodovania s deťmi

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MV SR
Spoluzodpovední gestori: MS SR
Spolupracujúce subjekty: úrad medzinárodnej policajnej spolupráce PPZ MV SR, MPSVR SR
Indikátor: Aktívna účasť na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s deťmi, predkladanie správ z týchto podujatí organizovaných k problematike obchodovania s deťmi

7.11. Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám formou odoberania dennej tlače a časopisov, sledovaním televízneho vysielania, prístupu k väzenskej knižnici. Formou besied, prednášok, kvízov, športových podujatí a súťaží zabezpečiť všestranný harmonický rozvoj osobnosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.12. Umožnenie prístupu k duchovnej službe v prípade záujmu zo strany väznených mladistvých

Spôsob plnenia: Poskytovanie väzneným mladistvým osobám duchovnej služby a prístup k aktivitám organizovaných cirkvami, náboženskými spoločnosťami, nadáciami a charitatívnymi organizáciami

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Spolupracujúce subjekty: náboženské spoločnosti, dozorujúci prokurátori
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.13. Stabilizácia a rozvoj osobnosti mladistvých obvinených a odsúdených

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou príslušníkov zboru eliminovať prejavy mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. Zdravotnými prehliadkami kontrolovať stopy po prípadnom fyzickom násilí. V prípade zistenia poskytovať mladistvým väzneným osobám komplexnú odbornú pomoc, ak boli pred uväznením vystavené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, vrátane telesného trestania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.14. Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti pri zaobchádzaní s mladistvými väznenými osobami a zohľadňovanie ich potrieb pri umiestňovaní

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám rešpektovanie ľudskej dôstojnosti. Udržiavať, podporovať a rozvíjať vzťahy s primárnou rodinou formou korešpondencie, návštev a používania telefónu. Počas výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu") umiestňovať mladistvého s dospelým len v tom prípade, ak je to je v jeho vlastnom záujme. Umiestňovať mladistvých odsúdených v

Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch, v inom ústave ak je to v záujme účelnejšieho plnenia programu zaobchádzania a ak je to v záujme mladistvého

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.15. Viesť mladistvých obvinených a odsúdených k samostatnosti, zodpovednosti a k riešeniu vzniknutých situácií, v ktorých sa svojím pričinením ocitli

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám právo na poskytovanie právnej pomoci advokátom alebo inou osobou, ktorá ho zastupuje v inej právnej veci, umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na odosielanie korešpondencie. Predložiť návrh novely zákona o výkone väzby a novely zákona o výkone trestu odňatia slobody, v zmysle ktorej budú mladiství obvinení a odsúdení do veku 18 rokov zastupovaní určeným opatrovníkom pri všetkých druhoch konania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore; legislatívna úprava

7.16. Plnením povinnej školskej dochádzky a inými formami vzdelávania pripraviť mladistvé väznené osoby na reintegráciu do spoločnosti

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám plnenie povinnej školskej dochádzky ako i doplnenie vzdelania na úrovni stredného odborného vzdelania resp. úplného stredného odborného vzdelania. Pri príprave mladistvého na budúce povolanie spolupracovať s rodičmi alebo zákonným zástupcom mladistvého, v súčinnosti s orgánom štátnej správy, obcou alebo samosprávnym krajom. V rámci penitenciárneho zaobchádzania s mladistvými uplatňovať metódy a formy zamerané na komplexnú resocializáciu a reintegráciu do spoločnosti po ukončení väznenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.17. Pri zaobchádzaní dbať na dodržiavanie všetkých práv detí obvinených z trestnej činnosti

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou zabezpečiť plnenie všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.18. Umožnenie prístupu k rozhovoru s prokurátorom, ktorý vykonáva dozor v ústave a funkcionármi ústavu

Spôsob plnenia: Väzneným mladistvým osobám umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na ich žiadosti, podnety alebo sťažnosti, ktorá je určená prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor alebo kontrolu v ústave. V prípade požiadania umožniť väzneným osobám rozhovor s riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom a s osobami a zástupcami orgánov v čase keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody
Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.19. Prehlbovať v rámci odbornej prípravy príslušníkov zboru teoretické znalosti zo všeobecne záväzných právnych predpisov, z interných predpisov zboru a oboznamovať s osobitosťami zaobchádzania so špecifickou skupinou väznených osôb, v rámci učebných osnov a vzdelávania príslušníkov zboru venovať dostatočný priestor problematike zaobchádzania s väznenými osobami.

Spôsob plnenia: V rámci odborného vzdelávania zameraného na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania v Inštitúte vzdelávania Zboru väzenskej a justičnej stráže v Nitre zabezpečiť vzdelávanie príslušníkov zboru zamerané na zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS
Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody, riaditeľ Inštitútu vzdelávania ZVJS
Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017" na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

7.20. Zabezpečenie dodržiavania záruk primeraného použitia donucovacích prostriedkov

Spôsob plnenia: V rámci kontrolnej činnosti sa osobitne zamerať na primeranosť použitia donucovacích prostriedkov proti osobe mladšej ako 18 rokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR
Spoluzodpovední gestori: odbor poriadkovej polície PPZ MV SR
Spolupracujúce subjekty: odbor kontroly PPZ MV SR
Indikátor: výstupy z kontrolnej činnosti vykonaných na útvaroch v pôsobnosti jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru

7.21. Zvýšenie znalostí v oblasti práv dieťaťa a v prístupe ku dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Spôsob plnenia: Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru na všetkých úrovniach v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MV SR
Spolupracujúce subjekty: Stredná odborná škola Policajného zboru Bratislava, Stredná odborná škola Policajného zboru Košice, Stredná odborná škola Policajného zboru Pezinok, Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Indikátor: školské vzdelávacie programy

7.22. Predchádzanie trestnej činnosti páchanej na deťoch

Spôsob plnenia: Realizovať osvedčené preventívne projekty a aktivity Policajného zboru, vytvárať nové preventívne projekty a aktivity v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a reedukačných zariadeniach s cieľom predchádzať trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MV SR
Spoluzodpovední gestori: oddelenie prevencie vnútorného odboru kancelárie prezidenta PZ MV SR, MŠVVŠ SR
Spolupracujúce subjekty: krajské a okresné riaditeľstvá Policajného zboru, školy a špeciálne výchovné zariadenia
Indikátor: počet realizovaných projektov a aktivít, počet detí zapojených do projektov a aktivít

7.23. Monitoring trestnej činnosti páchanej deťmi a na deťoch

Spôsob plnenia: Sledovanie údajov zobrazujúcich osobitné štatistické ukazovatele všetkých druhov trestnej činnosti páchanej na mládeži a štatistických údajov, týkajúcich sa všetkých druhov trestných činov páchaných mládežou ako dôležitého ukazovateľa pre potreby prijatia príslušných opatrení na ochranu detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MV SR
Spoluzodpovední gestori: Úrad kriminálnej polície PPZ MV SR
Indikátor: štatistika MV SR

7.24. Riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízovej situácie

Spôsob plnenia: Prednostné riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízových situácií poskytovaním psychologickej podpory s využitím centier sústredeného sociálneho zabezpečenia a riešenie ich právnych nárokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne
Zodpovedný gestor: MPSVR SR
Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR
Spolupracujúce subjekty: územná samospráva
Indikátor: počet vyriešených prípadov detí po vzniku krízovej situácie z celkového počtu riešených prípadov

7.25. Skvalitniť starostlivosť o maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Pracovná skupina odborníkov za účelom prehodnotenia metód a postupov zisťovania veku, návrhov riešení. Organizovanie pracovných stretnutí a užších stretnutí odborníkov na tému ochrana maloletých bez sprievodu
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a nasl. (priebežne) **Zodpovedný gestor:** MPSVR SR, MV SR **Spoluzodpovední gestori:** Ústredie PSVAR **Spolupracujúce subjekty:** MVO, odborníci z praxe **Indikátor:** vytvorená pracovná skupina, počet odborných diskusii a podujatí s výstupmi návrhov riešení

Zoznam použitých skratiek (abecedne):

CVČ – centrá voľného času
DFNsP - Detská fakultná nemocnica s poliklinikou
dozorujúci prokurátor - prokurátor vykonávajúc dozor podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov
GP SR - Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GR ZVJS – Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
IVPR – Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA – Justičná akadémia
MDVRR SR - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MF SR - Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MO SR - Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPS – medzirezortná pracovná skupina
MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVO - mimovládne organizácie
MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NOC – Národné osvetové centrum
NR SR - Národná rada Slovenskej republiky
OZ – občianske združenie
PVA – preventívno-výchovné aktivity
PaNc - občianskoprávne veci starostlivosti o maloletých, o ktorých rozhoduje senát, zapísané v zozname vecí PaNc (výchova, výživa, osvojenie, atď.)
PPZ MV SR - Prezídium Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
PS RVĽPNMRR – Pracovná skupina Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
PZ MV SR - Policajný zbor Ministerstva vnútra SR
RMS – Rada mládeže Slovenska
RPPS - referáty poradensko-psychologických služieb
RÚVZ - regionálny úrad verejného zdravotníctva
RVĽPNMRR - Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
SK8 - Združenie samosprávnych krajov
SNSĽP - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SŠ – stredná škola
ŠPÚ – Štátny pedagogický ústav
ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky
ÚHCP PPZ MV SR – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
ÚMS - Únia miest Slovenska
úrady PSVR – úrady práce, sociálnych vecí a rodiny
Ústredie PSVR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚSVMŠ - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre mládež a šport
ÚSVNM – Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny
ÚSVRK - Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity
ÚSVROS - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti

ÚV SR - Úrad vlády Slovenskej republiky
ÚVZ SR - Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
územná samospráva – obce, vyššie územné celky
VOP - Verejný ochranca práv
VÚDPaP – Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
ZIPCeM – Združenie informačných a poradenských centier mládeže
ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ – základná škola